

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

**İLKÖĞRETİM 1-8. SINIFLAR TÜRKÇE, MATEMATİK,
SOSYAL BİLGİLER, HAYAT BİLGİSİ İLE FEN VE
TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA
MÜZE İLE EĞİTİM**

ANKARA - 2008

İLKÖĞRETİM 1-8. SINIFLAR TÜRKÇE, MATEMATİK, SOSYAL BİLGİLER, HAYAT BİLGİSİ İLE FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA MÜZE İLE EĞİTİM

1. Öğretim programında ele alınan "Müze ile Eğitim" başlığı ile sadece müzeler kastedilmeyip kavram içinde tabiat ve kültür varlıklarını kapsayan mekanlar da anlaşılmalıdır.
2. Programın "Açıklamalar kısmına eklenen "müze" kavramı Kültür Bakanlığının Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği'nin 4. maddesinde yer alan "*Müze; kültür varlıklarını tespit eden, ilmi metotlarla açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sürekli ve geçici olarak sergileyen, halkın kültür ve tabiat varlıkları konusundaki eğitimini, bedii zevkini yükselten, dünya görüşünü geliştirmede tesirli olan daimi kuruluştur.*" tanımı esas alınmıştır. Bu tanıma göre müzeler bilim, sanat, folklor ve antika eşyalar gibi çeşitli konularda toplanmış eserleri bir arada sunabileceği gibi doğa tarihi, etnografya ve havacılık gibi sadece tek bir konuyu içeren eserleri de sergileyebilir. Müzelerin türleri arkeoloji, etnografya, tarih, güzel sanatlar, açık hava, bilim, askeri ve özel müzeler olmak üzere sekiz kategoride sınıflandırılabilir. Örnek: Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Topkapı Sarayı Müzesi vb.

"Tabiat Varlığı ve Kültür Varlığı" kavramları ise Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3. maddesinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre tabiat varlığı; *jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihî devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yeraltında veya su altında bulunan değerlerdir.* Örnek: Pamukkale, Küre Dağları Milli Parkı vb. Kültür varlığı; *tarih öncesi ve tarihî devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstünde, yeraltında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır.* Örnek: Çatalhöyük ve Safranbolu Yerleşimleri, Truva Arkeolojik Kenti vb.

3. Programda yer alan bazı kazanımların açıklamalar kısmında belirtilen "müze ile tabiat ve kültür varlıklarının gezilmesi, incelenmesi ve buralarda etkinlik yapılması" ifadesi ile amaçlanan; müze, tabiat ve kültür varlıkları ile eğitim içerikleri arasında bilgi transferinin gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Dolayısıyla müze, tabiat ve kültür varlıkları ile eğitim ilişkisini, işlevini ve öğrenme sürecinde bireye katkısını ortaya çıkarmak, her ders için verimli şekilde kullanılacak uygulama alanları olduğunu ortaya koymaktır. Bu sayede;
  - Müzeleri, tabiat ve kültür varlıklarını birer uygulama laboratuvarı işlevine dönüştürmek,
  - Eğitim süreci içerisinde öğrenme-öğretme etkinliklerinde çok yönlü ve etkili öğrenme ortamı olarak kullanılmalarını sağlamak,
  - Öğrencilerin; hayatın bir parçası olan tarihi, arkeolojiyi ve kültürü anlamasında ve algılayabilmesinde müzelerdeki, tabiat ve kültür varlıklarındaki nesnelere bir araç olarak yararlanmalarını sağlamak,
  - Sınıf ortamında ortaya çıkarılması daha zor olan bazı yetenek ve becerilerin ortaya çıkarılmasını sağlamak,
  - Öğrencilerin yaşamın içinden nesnelere karşılaşmanın sağladığı olanaklardan yararlanmalarını temin etmek mümkün olacaktır.

Müze ile eğitimin vizyonu; kültürel varlıkları, tarihî eserleri anlama, koruma, değerlendirme ve yorumlama becerisi ile zaman ve mekân algılama becerisi gelişmiş, kültürel ve kültürler arası hoşgörü becerisi kazanmış, kendilerini çevreleyen dünyaya karşı görsel farkındalıkları olan, geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurabilen, arşivleme bilincine sahip, toplumsallaşmış, bireyler yetiştirmektir.

Programda bazı kazanımlar için yapılmış olan müze, tabiat ve kültür varlıkları ile ilgili önerilen eşleştirmelerin dışında; zümre öğretmenlerinin ve dersler arası zümrenin kararı ile okul ve çevre şartları, öğrenci seviyesi vb. durumlar göz önünde bulundurularak yeni eşleştirmeler yapılabilir ve etkinlikler tasarlanabilir. Kalıcı ve anlamlı öğrenmeler oluşturmak, zamanı ve gezi yerinden (müze, tabiat ve kültür varlıkları) en etkin ve verimli biçimde yararlanmak için sınıf öğretmenleri kendi aralarında, branş öğretmenleri kendi aralarında veya sınıf ve branş öğretmenleri birlikte (Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler vb.) koordinasyon sağlamalıdır. Müzeler ile tabiat ve kültür varlıklarında yapılacak etkinlikler için "Gezi Günü" anlayışı vurgulanmalıdır. Bu amaçla birden fazla dersin içeriği dikkate alınarak etkinlikler tasarlanabilir. Tasarlanan etkinliğin gezi yerinde mi yoksa sınıfta mı olacağına karar verilmelidir. Müzeler ile tabiat ve kültür varlıklarının bulunduğu mekânlarda yapılacak etkinlikler önceden belirlenmelidir. Bu mekânlar için tasarlanacak etkinlikler imkânlar doğrultusunda gerçek etkinlikler olarak düzenlenmelidir. Bunun çeşitli nedenlerle gerçekleşmemesi durumunda sanal ortamda gerçekleştirilecek etkinlikler tasarlanabilir. Geziler; sıradan bir gezi gibi düşünülmemeli, her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı ya da varsa müzelerin bu amaçla hazırlanmış çalışma kâğıtları kullanılmalıdır. Bu geziler sırasında öğrencilerin de ilgili derslerin kazanımlarına ulaşabilmeleri yanında doğal ve tarihî çevreyi koruma bilinci edinmeleri, sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Öğretmenler gezi öncesi, gezi sırasında ve gezi sonrası yapacaklarını planlamalıdır. Aşağıda bu konu ile ilgili çeşitli öneriler yer almaktadır. Bu öneriler öğretmenler tarafından imkânlar dikkate alınarak geliştirilebilir

Gezi Öncesi;

- Müzede işlenecek dersinizle ilgili kazanımı ve bu kazanımla birlikte hangi derslerle işbirliği yapılacağını belirleyiniz. Programın kazanım tablosundaki "Açıklamalar" sütununda müze ile ilişkilendirilen açıklamaları inceleyiniz. Bu eşleştirmeler dışında dersin içeriğine ve müze gezisi ile kazandırmayı düşündüğünüz becerileri dikkate alarak yeni eşleştirmeler yapabilirsiniz. Programdaki önerilerin ışığında kazanımlara ilişkin öğrencilerinizden araştırma yapmalarını isteyebilirsiniz. Bazı derslerde ise önceden edinilmiş kazanımları pekiştirmeye ve gerçek yaşamla ilişkilendirmeye yönelik etkinlikler düzenleyebilirsiniz.
- Müzede gerçekleştirilecek etkinlikte kullanılacak yöntem ve teknikleri belirleyiniz.
- Okul yöneticilerinizi "müze ile eğitim" etkinliği konusunda bilgilendirerek, yöneticilerin de sizinle birlikte hareket etmelerini sağlayınız.
- Mümkünse gezi yapılacak yer ile ilgili ön inceleme yapınız. Müzelerdeki görevliler ile iletişim kurunuz. Müze yetkilileri ile görüşerek eğitim

çalışmasının amacını ve içeriğini anlatınız. Onlardan da katkı olarak dersinize konu edilebilecek nesnelere belirleyiniz. Varsa öğretim programının kazanım tablolarındaki "Açıklamalar" sütununu da dikkate alarak belirlediğiniz nesnelere ders veya derslerin kazanımları ile ilişkilendiriniz. Daha sonra gezi planı ve çalışma kâğıtları için bir taslak hazırlayınız.

- Gezinin düzenlenebilmesi için gerekli izinleri alınız. Gidilecek müze için rezervasyon yaptırınız. Hazırladığınız plan dâhilinde en az 2-3 gün önceden bu bilgiyi müze yetkililerine veriniz.
- "Öğretmen Gezi Kontrol Listesi" oluşturunuz.

Gezi Sırasında

- Geziye katılan öğrencileri 10-15 kişilik gruplara ayırınız. Her grup için bir öğretmenin bulunması müzede yapılacak çalışmanın verimliliği açısından önemlidir.
- Gezi boyunca öğrencilerinizi yalnız bırakmayınız.
- Öğrencilerinize müzede atölye çalışmaları için ayrılan alanlar dışında nesnelere dokunmamaları; bariyerleri ya da camlı bölmeleri geçmemeleri gerektiğini, müze içinde koşmanın ve bağırmanın uygun olmayacağını hatırlatınız.
- Müzeyi ziyaret için ayrılan zamanı nasıl kullanacağınızı belirleyiniz.
- Müze ziyareti sırasında geçen zamanın belli bir dilimini belirle bir nesne inceleme ya da drama çalışmalarına ayırabilirsiniz. Geri kalan zamanda da müzenin diğer bölümlerini geziniz.

Gezi Sonrası

- Müze gezisi sonrasında gezi ile ilgili edinilenlerin sınıf veya okul ortamına taşınması "müze ile eğitim" etkinliğinin önemli halkalarından biridir. Müze ziyareti sırasında yapmış olduğunuz etkinliklerden yola çıkarak ilgili kazanımlara yönelik sınıf içi metin yazma, resimleme, sunu hazırlama, drama vb. etkinlikler düzenleyebilirsiniz.
- Müzeden alınan ya da müzede oluşturulan materyallerle okul sergileri düzenleyebilirsiniz.
- Müze gezisi sırasında ve sonrası etkinlikler sonucunda elde edilen ürünler, eserler hakkında okul gazetesinde varsa okulun internet sitesinde bilgi verebilirsiniz.
- Her öğrencinin çıkarımlarının yer aldığı ve kendilerinin düzenlediği broşürlerle okul içerisinde gezi ve gözlem köşesi oluşturabilirsiniz.

7. Müze ile eğitimden beklenen vizyonu gerçekleştirmek, böylelikle eğitim tarihine katkı sağlamak amacıyla iyi örneklerden ve tecrübelerden yola çıkılarak (Kabataş Erkek Lisesi Okul-Müze"si, "Galatasaray Lisesi Okul- Müze"si vb.) okul müzeleri oluşturulmalı, bu amaçla öğrenciler teşvik edilmelidir. Okul yöneticileri de bu amaçla okulun fiziki durumu ve donanımına göre gerekli tedbirleri almalıdır.
8. Müze ile eğitimin her aşamasında gerçekleştirilecek uygulama ve etkinliklerin hazırlanmasında Türkçe dersinin tema ve becerileri dikkate alınmalıdır.

İLKÖĞRETİM 4-7. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI VE "MÜZE İLE EĞİTİM" İLİŞKİLENDİRMESİ

SINIF	UNITE	KAZANIM	AÇIKLAMA
4	GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM	1. Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur. 2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder. 3. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.	Etnografik eserlerin sergilendiği müzelerde, ailede günlük hayatı yansıtan nesnelere (kap, kaçak, giyim kuşam, ev malzemeleri gibi) ile nesne çalışması yapılabilir.
		5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler. 6. Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder.	Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Askeri Müzeler, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı boyunca gezdiği illerdeki Atatürk Müzeleri ve Kurtuluş Savaşı'nın yapıldığı mekânlar (Dumlupınar, Duatepe vb.) da incelemeler yapılabilir.
	İYİ Kİ VAR	1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır. 2. İnsanın kullandığı belli başlı zaman ölçme araçlarını ve belirleme yöntemlerini tanıtır. 3. Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar. 4. Teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır.	Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum, kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelerde nesne çalışması yapılabilir.
5	ADIM ADIM TÜRKİYE	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve yapıtları tanıtır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.	Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânlar, eski yerleşmeler, milli parklar, açık hava müzeleri (Truva, Kapadokya, Çanakkale, Nemrut vb.) ile arkeoloji, etnografya ve il müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir.

5	ADIM ADIM TÜRKİYE	4. Kanıt kullanarak Atatürk inkılâplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.	Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Askeri Müzeler, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı boyunca gezdiği illerdeki Atatürk Müzelerine gezi düzenlenebilir.
	GERÇEKLEŞEN DÜŞLER	1. Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir. 2. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır. 3. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır. 4. Kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.	Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelere gezi düzenlenebilir.
	BİR ÜLKE, BİR BAYRAK	5. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.	TBMM Müzesi incelenebilir.
	HEPİMİZİN DÜNYASI	4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.	Sanal ortamda çeşitli ülkelerde bulunan doğal varlıklar ile tarihi eserlerin yer aldığı eski yerleşmeler, milli parklar ve açık hava müzeleri ile nesnelerin yer aldığı arkeoloji, etnografya ve çeşitli ülke müzelerine gezi yapılabilir.